

Enkätundersökningen – forskning som påverkar politiken

Både press och politiker använder ofta resultat från SOM-institutet som ett mått på hur svenskarna tycker och känner i olika frågor. En avhandling i vetenskapsteori visar att de samhällsvetenskapliga forskningsmetoder som till exempel SOM-undersökningarna bygger på spelar en viktig roll i politiska beslut och allmänhetens uppfattning om samhället.

Christopher Kullenberg har i sin avhandling undersökt den forskning som ligger bakom de kvantitativa fakta som vi i princip dagligen tar del av i medierna. I studien fokuserar han på SOM-institutet vid Göteborgs universitet, som sedan 1986 med hjälp av enkäter som skickas hem till ett slumpvis urval svenskar undersökt svenskarnas vanor, beteenden, åsikter och värderingar. Studien visar hur enkätundersökningar fått en allt starkare ställning i samhället och forskningen sen efterkrigstiden.

– SOM-institutet har kraftigt bidragit till att stärka den med post skickade enkäten som en vetenskaplig metod. Den var tidigare relativt obeprövad, men genom att SOM-forskarna förfinade och utvecklade metoden fick den både högre vetenskaplig status och kunde användas för stora undersökningar, säger Christopher Kullenberg vid institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori.

Enkätundersökningar är ett viktigt instrument för politiska beslutsfattare och citeras ofta i riksdagsdebatter, nyhetsmedier och politisk retorik.

– Historiskt sett, om man går tillbaka till den stora expansionen för samhällsvetenskaperna under 1940- och 1950-talet, sågs kvantitativa undersökningar som ett instrument för att skapa kunskap om samhälleliga förhållanden som sedan kunde användas som underlag för bland annat politiska beslut. På sätt kunde beslutsfattare delegera samhälleliga problem att utredas av forskare, säger han.

Hans slutsats är att samhällsvetenskapernas utveckling i Sverige är sammanflätade med det moderna samhällsprojektet och spelar en viktig roll i politiska beslut – men också i vår grundläggande uppfattning av vad samhället egentligen består av.

Opinionsundersökningars trovärdighet ifrågasätts ibland, och Christopher Kullenberg menar att all kunskap ska behandlas med ett kritiskt förhållningssätt.

– Enkäter ger en av flera bilder av verkligheten och denna bild har vissa egenskaper i och med att man kvantifierar samhället. För att kunna skilja bra enkäter från dåliga måste man undersöka hur alla dessa enkäter skapades från första början, säger Christopher Kullenberg.

Ett problem med stora enkätundersökningar är att folk verkar bli mindre benägna att svara, vilket på lång sikt kan utgöra ett hot för dessa studier.

Christopher Kullenberg menar att i takt med att problemet blir större så förbättras även de metodologiska tillvägagångssätten för att lösa detta problem.

– Enkäter har använts som ett samhällsundersökande verktyg sen 1950-talet och är fortfarande ett fullt fungerande verktyg eftersom vi värderar denna kunskap högt och agerar utefter den, säger Christopher Kullenberg.

Mer information:

Christopher Kullenberg, telefon: 031-786 5559, 0735-083 022, e-post: christopher.kullenberg@theorysc.gu.se

Avhandlingens titel: The Quantification of Society. A Study of a Swedish Research Institute and Survey-based Social Science

Tid och plats för disputation: fredagen den 13 april 2012, kl. 13.15 i Stora hörsalen, Humanisten, Renströmsgatan 6, Göteborg

Opponent: Fil. dr Jay Rowell, Strasbourg

Avhandlingen kan läsas digitalt på: <http://gupea.ub.gu.se/handle/2077/28807>

Avhandlingen kan beställas från författaren.

Avhandlingens abstract finns även digitalt publicerad: <http://gupea.ub.gu.se/handle/2077/28807>

Ulrika Lundin

Pressekreterare

Göteborgs universitet

telefon: 031-786 6705, 070-775 8851

e-post: ulrika.lundin@gu.se

Göteborgs universitet är ett av de stora i Europa med 39 000 studenter och 5 700 anställda. Verksamheten bedrivs av åtta fakulteter, till allra största del i centrala Göteborg. Utbildning och forskning har stor bredd och hög kvalitet – det vittnar sökandetryck och nobelpreis om. www.gu.se.